

Andrea Otevřelová, Ester Dufková a Anna Václavíková

Poslední večeře páně

Poslední večeře páně byla velmi častým námětem mnoha umělců napříč staletími. Jedny z prvním dochovaných ukázek Poslední večeře páně můžeme vidět například v Římských katakombách. Poslední večeře nám vypráví o posledním jídle, které Ježíš jedl s 12 apoštolů a po které došlo ke zradě od Jidáše Iškariotského.

V naší práci se zaměřujeme na 3 vyobrazení Poslední večeře páně. Mozaiku v bazilice Sant' Apollinare Nuovo v Ravenně, fresku v kostele Sant'Angelo in Formis a refektář Santa Croce od Taddea Gaddiho.

Začneme s mozaikou v Sant' Apollinare Nuovo v Ravenně, která se nachází v bazilice z počátku 6. stol. Bazilika byla založena ostrogótským králem a stoupencem ariánství Theodorichem Velikým a byla vysvěcena na přelomu 5. a 6. století. Chrám byl zasvěcen sv. Martinovi, biskupovi z Tours, a až v 9. století, kdy sem byly převezeny ostatky sv. Apolináře z baziliky v Classe, získal tento kostel své současné jméno. Stěny baziliky jsou vyzdobeny mozaikami. V horní řadě se nachází příběhy ze života Krista včetně scény Poslední večeře Krista a apoštolů u stolu do tvaru podkovy. Tento způsob stolování pochází již z antiky, kdy přední strana stolu zůstala volná, aby se tudy mohlo nosit jídlo. Střední pásmo se skládá z panelů mezi okny a jsou zde zobrazeny postavy svatých a proroků na zlatém pozadí. Spodní pás zobrazuje přístav a paláce.

Vyobrazení Poslední večeře Páně má v bazilice Sant' Apollinare Nuovo hlavně symbolický význam, neboť je umístěno hned jako první mozaika od oltáře. Je tedy úzce spjato s eucharistií, tedy s přijímáním Kristova těla ve formě chleba a krve ve formě vína samotnými věřícími. Ještě větší důraz na symboliku eucharistie klade fakt, že výjevy v horním pásmu mozaik na severní stěně nejsou popořadě, autor tedy pokládal za důležité vyobrazit například Ježíšův první zázrak na Svatbě v Káni Galilejské přímo u oltáře.

Nyní se přesuneme do opatství Sant'Angelo in Formis, které se nachází v Itálii, kde je kostel zasvěcený archandělu Michaelovi. Nachází se zde cyklus fresek z 11. století, které zobrazují Výjevy z Nového zákona, příběhy ze Starého zákona a některé události ze života Krista, mimo jiné i Poslední večeři. Ježíš sedí spolu s apoštolů opět u stolu uspořádaného do podkovy a můžeme jednoduše rozpoznat Jidáše, který natahuje ruku směrem k jídlu. Výzdoba je provedena byzantskými umělci, kteří byli najati z Konstantinopole opatem Desideriem. Dekorace v Sant'Angelo zobrazuje prolínání byzantské (východní) a latinské (západní) tradice. Fresky namalovala řada řeckých umělců a jejich italských žáci.

Jak jsme již zmínili, fresky v Sant'Angelo in Formis mají byzantské autory, a proto se v naší prezentaci budeme snažit vysvětlit, proč tomu tak je. Také se zaměříme na popis těchto fresek, zejména na fresku Poslední večeře Páně, na které se bude snažit popsat, proč je zobrazená tak jak je a vysvětlit, co je na ní typického pro Byzantské umění. Dále nás zajímalo, kde se freska nachází. Zaměříme se na to, že se jedná o cyklus fresek, které jsou chronologicky za sebou. Fresky v Sant'Angelo in Formis představují chronologický celý příběh Krista. Přikládá se tomu název Bible chudých, fresky v kostele sloužily pro lidi, aby si připomínali příběh Krista.

Tímto zjistíme, k čemu fresky v kostele slouží a jaký mají význam. Dále se zaměříme na ikonografický význam fresky, naší snahou bude vysvětlit její význam a popsat ji. V prezentaci se zmíníme, kde všude se fresky nachází. Nakonec ji porovnáme s mozaikou z baziliky Sant' Apollinare Nuovo.

Jako poslední se podíváme na refektář Santa Croce od malíře a architekta Taddea Gaddiho. Gaddi založil vlastní malířskou dílnu, která byla nejvyhledávanější florentskou dílnou. Ve starém refektáři kláštera Santa Croce, vytvořil Taddeo Gaddi fresku, která znázorňuje Poslední večeři Páně.

Bibliografie:

Sant' Apollinare Nuovo :

1. AGNELUS, DELIYANNIS, Deborah Mauskopf. *The Book of Pontiffs of the Church of Ravenna*. The Catholic University of America Press, 2004. 385 s. ISBN 978-0813213583.
2. DELIYANNIS, Deborah Mauskopf. *Ravenna in Late Antiquity*. Cambridge University Press; Reprint edition, 2014. 460 s. ISBN 978-0-521-83672-2.
3. JAGGI, Carola. *Ravenna: Kunst und Kultur einer spätantiken Residenzstadt*. 1. vyd. Schnell & Steiner, 2013. 333 s. ISBN 978-3795427740.
4. KRACÍK ŠTORKÁNOVÁ, Magdalena. *Opus musivum: mozaika ve výtvarném umění*. Únětice: Art & Craft Mozaika, 2015. 71 s. ISBN 978-80-260-9041-0.
5. *Paläste des Glaubens: Die faszinierendsten Sakralbauten der großen Weltreligionen*. Kunth, 2010. 384 s. ISBN 978-80-256-0416-8.
6. RULÍŠEK, Hynek. *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*. V Hluboké nad Vltavou: Alšova jihočeská galerie, 2005. 500s. ISBN 80-85857-48-0.

Sant'Angelo in Formis :

1. DUONNOLO, Francesco. *Come un rovelto ardente: la teologia visiva della Basilica benedettina di Sant'Angelo in Formis*. Libreria Editrice Vaticana, 2016. 126s. ISBN8820996111.
2. HOURIHANE, Colum. *The Grove Encyclopedia of Medieval Art and Architecture*. Oxford university press, 2012. 4048 s. ISBN: 9780195395365.
3. CHASTEL, André. *El arte italiano*. Ediciones AKAL, 1988. 680s. ISBN 8476003013.
4. LAVIN ARONBERG, Marilyn. *The Place of Narrative - Mural Decoration in Italian Churches, 431-1600*. The university of Chicago press, Chicago 1995. 426s. ISBN 0226469603.
5. MINOTT ILSLEY, Charles. *The Iconography of the Frescoes of the Life of Christ in the Church of Sant' Angelo in Formis*. Princeton University, 1967.
6. WETTSTEIN, Janine. *La Fresque Romane*. Arts et Metiers Graphiques ,1971. ISBN-10: 2600046038.

Santa Croce:

1. *Images-within-Images in Italian Painting (1250-1350) - Reality and Reflexivity* - Dr Péter Bokody, 2015, Anglie
2. *Gendered Perceptions of Florentine Last Supper Frescoes -c. 1350–1490* - Dr Diana Hiller, 2014,
3. *Taddeo Gaddi - Style and Chronology* - Andrew Ladis,1978, Londýn